

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

ניגוד העניינים אצל עורכי דין עו"ד דרור ארד-אילון, יו"ר ועדת האתיקה הארצית

עריכת דין היא מקצוע של שלוחות פרטיות ביסודה, אשר יש לה אופק ציבורי וכללי. היא שלוחות פרטית שכן חובתו הראשונה של עורך הדין מסורה ללקוחו ולמטרות של הלקוח. אף אם הוא מייצג לקוח ציבורי, אף אם הוא פועל מטעם בית המשפט (ככונס או כמפרק וכן הלאה), ואף אם הוא פועל כתובע בפלילים מטעם המדינה לעולם חובתו הראשונה במעלה היא למשימה המסוימת שהופקדה בידיו. בקיימו שלוחות זו לא נדרש עורך הדין לפעול במסירות ובאמנות ללא מורא אלא מפני החוק.

מאופייה של השלוחות המשפטית ומאופיו של המקצוע נגזרת ההגנה מפני ניגוד עניינים. להגנה זו שלוש תכליות הראשונה, ניקיון שיקול הדעת המקצועי של עורך הדין. עורך הדין הנדרש לפעול במסירות ובאמנות חייב לגייס את מלוא יכולתו ואת שיקול דעתו. התחייבות סותרת או קושי העומדים כמכשול עלולים לפגוע בכך. ובאמנות בהפעלת שיקול הדעת לטובת התכלית השנייה היא שמירה על האמון המקצועי בעורך הדין. כדי שלקוח יתן את אמונו בעורך דין עליו להיות בטוח שעורך הדין לא יטה את ענייניו בשל עניין זר. התכלית השלישית היא שמירה על תדמית מקצוע עריכת הדין. ההגנה על תדמית המקצוע אינה ערך בזכות עצמה, אולם היא דרושה כדי להבטיח שמערכת המשפט תוכל לבסס את פעולתה על עריכת דין פרטית ומסורה, ללא חשש וללא חשד מפני אינטרסים סותרים.

כללי האתיקה אוסרים המצאות במצב שבו יש חשש לניגוד עניינים, בין אם בפועל נגרם ניגוד עניינים ובין אם לאו (בד"א 32/11 לשכת עורכי הדין נגד עו"ד מזרחי, פדאור אתיקה, 1.6.12). המבחן לקיומו של ניגוד עניינים הוא מבחן אובייקטיבי, מצד אחד לא כל חשש ערטילאי יוצר ניגוד עניינים, ומצד שני סברתו הכנה של עורך הדין שאינו בניגוד עניינים אינה מהווה הגנה (בד"א 29/10 עו"ד פרייליך נ' לשכת עורכי הדין, פדאור אתיקה, 5.8.10). במקרה של ספק, ראוי לפנות לוועדת האתיקה לחוות דעת מקדימה לפי סעיף 60א' לחוק הלשכה ולפי כלל 16 לכללי האתיקה (על"ע 10127/07 צוקרמן נ' הוועד המחוזי, פדאור אתיקה 24.05.09).

יחד עם זאת, האיסור על ניגוד עניינים אינו ממוקד בשאלת מראית העין אלא במניעה של שימוש במידע או של ייצוג שני צדדים באותה פרשה, באופן שמבקש למנוע את הרע בטרם יארע. ועדת האתיקה אסרה על עורכי דין לייצג בו זמנית את מי שמואשם בסחר בנשים ואת קורבן הסחר העשויה להעיד נגדו (החלטה מספר את 197/04, אתיקה מקצועית 18 עמ' 5 (2006). נאסר על עורך דין לייצג בו זמנית קבוצת נאשמים המואשמים בנפרד כשכל אחד מהם הוא עד תביעה נגד האחרים גם אם - ואולי בשל העובדה - שלכולם קו הגנה אחד. החשש הוא שהייצוג המשותף ימנע מעורך הדין לתת עצה חופשית מן האינטרסים של שאר חברי הקבוצה (ולמשל, להודות במקרה המתאים). הקו המנחה במקרים אלה לא היה ניגוד עניינים בפועל אלא חשש מפני ניגוד עניינים שיפגע בשיקול הדעת המקצועי של עורך הדין כך שהלקוח לא יזכה לייצוג ראוי.

בהקשרים שונים נקבע שעורך דין המייצג דרך קבע חברה אינו יכול לייצג חלק מבעלי המניות בסכסוך עם בעלי מניות אחרים (החלטה מספר את 199/11 **אתיקה מקצועית** 44 עמ' 2 (2011) אולם אם מדובר בייצוג אד הוק בעניין שאינו מקנה מעמד או מידע מיוחד (כמו עריכת הסכם שכירות עבור החברה) לא נוצר ניגוד עניינים אסור. גישה דומה חלה כאשר לעורך דין שייצג שני צדדים ולימים הם נקלעו לסכסוך (על"ע 10127/07 לעיל; החלטה מספר את 213/11, **אתיקה מקצועית** 44 עמ' 2 (2011). איסורים אלה מיועדים הן למניעת שימוש במידע שצבר עורך הדין במסגרת יחסי האמון בניגוד למטרתם, והן למניעת מראית עין שבה הכל פחץ. מראית העין אינה התכלית העיקרית, אולם היא בעלת חשיבות כדי שלקוחות יוכלו לתת אמון בעורכי הדין, ולא יחששו שסודותיהם ישמשו לרעתם. נושא אחר של ניגוד עניינים עולה ממעורבותו האישית של עורך הדין בפרשה. מקום בו יש לעורך הדין אינטרס עצמאי ונפרד משל הלקוח שעלול לעמוד בסתירה לאינטרס של הלקוח, הוא אינו יכול לייצג את הלקוח. גם כאשר האינטרס שלו סמוי מעין אך גם כאשר הוא גלוי זאת מכוח כלל 14(א) לכללי האתיקה. כך לדוגמא, חבר אגודה שיתופית אינו יכול לייצג בסכסוך שבין האגודה לבין מי מחבריה או נגד האגודה בכלל (החלטה מספר את 125/11, אתיקה מקצועית 44 עמ' 2 (2011).

לניגודי העניינים השונים קיימים חריגים שונים. לא קיים "חריג על" שיכול לרפא תמיד את ניגוד העניינים. כך לדוגמא, לפי כלל 14(ד) הסכמה של הצד הנפגע מניגוד העניינים פוטרת את עורך הדין רק במקרים מסוימים. היא לא תקפה כאשר מדובר בניגוד עניינים לפי כלל 14(א). במקרים אלה גובר החשש שמא עורך הדין לא יוכל למלא את חובתו המקצועית בשל עניין אישי או התחייבות קודמת גם על הסכמת הלקוח. כאמור, החובה להימנע מניגוד עניינים היא חובה קוגנטית ששואבת את מעמדה ואת מרכזיותה מחובת הנאמנות והמסירות, קרי מתכליתו של מקצוע עריכת הדין.

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

התמחות: הופעה בבית משפט לאחר סיום ההתמחות ובטרם הסמכה

עובדות הנילון, מתמחה אשר סיים את התמחותו בחודש פברואר 2011 אך עבר בפעם השלישית את בחינות ההסמכה בחודש מאי 2102. המתלון טוען שהנילון המשיך להופיע בבתי משפט לאחר שתמה התמחותו. לתלונה צורפו פרוטוקולים של שני דיונים מחודשים נובמבר ודצמבר 2011. הנילון השיב שהמשיך להיות מועסק כמתמחה עד שעבר את הבחינות ובדיון הראשון בית המשפט ביקש ממנו לייצג את הלקוחה כיוון שהמאמן בושש להגיע ובדיון השני נכח המאמן והוא שביקש מבית המשפט לאפשר לנילון לטעון.

החלטה לגנוז את התלונה. לפי סעיף 37 לחוק לשכת עורכי הדין מותר למתמחה לייצג את שולחי מאמנו בבית משפט השלום בששת החודשים האחרונים לתקופת התמחותו, ובלבד שהמאמן יהיה נוכח, או שבית המשפט הרשהו להמשיך בייצוג אף בהעדר המאמן.

ב"צ 35/89 **עו"ד ננר נ' הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין**, פד מד (1) 182 (ניתן כ- 6/11/1989) החיל סעיף זה גם על התקופה שלאחר סיום ההתמחות ובטרם ההסמכה. לפיכך אין פסול בפעולות הנילון. [החלטה מספר את 12/12]

ניגוד עניינים: חובת עורך הדין להודיע למשרד על ניגוד עניינים בו הוא מצוי

עובדות התלונה הוגשה על-ידי שני שותפים במשרד בו התמחתה הנילונה. לטענת המתלוננים, הם מייצגים גוף גדול מזה שנים בשורה של עניינים. בסמוך לאחר תחילת עבודתה במשרד, משנתחוו לנילונה כי אותו גוף הוא לקוח קבוע של המשרד, פנתה אל השותף האחראי על גיוס מתמחים ואל השותף המטפל בענייני ליטיגציה של הלקוח וציינה בפניהם כי יש לה סכסוך אישי עם אותו גוף. הנילונה ציינה כי מתקיימים חילופי דברים בינה לבין הגוף ולא מסרה פרטים נוספים לגבי טיב הסכסוך. בתגובה, נתבקשה הנילונה שלא לעסוק בסכסוך מתוך המשרד, וכן הוחלט כי לא תהא מעורבת בעניינים של הגוף המטופלים במשרד.

לאחר שחלפה כמחצית מתקופת ההתמחות הודיעה הנילונה למעסיקה כי הגישה תביעה ייצוגית בסך 14 מליון ₪ נגד אותו גוף. המתלוננים סבורים, כי יש פסול בכך שמתמחה נוקט מהלך כזה במהלך תקופת התמחותו, נגד לקוח של המשרד בו הוא מתמחה, בלי להודיע על כך למשרד ואף לבקש את רשותו. לטענת הנילונה היא לא סברה שהיא מצויה בניגוד עניינים מאחר שמעולם לא עסקה בייצוג אותו גוף במהלך עבודתה במשרד. עוד משיבה הנילונה, כי לא הודיעה למשרד מראש על הגשת התביעה כייצוגית, מאחר שנתבקשה לא לערב את המשרד בענייני התביעה. לדבריה, סברה כי אסור לה לשתף את המתלוננים בפרטים הנוגעים לתכנון התביעה, על מנת שלא להעמיד אותם במצב של ניגוד עניינים. לטענת הנילונה, טענה שהוכחה על-ידי המתלוננים, באותה שיחה שנערכה בתחילת התמחותה שאלה מפורשות את המתלוננים, אם עליה להמתין עד לסיום ההתמחות על מנת לתבוע את הגוף, אולם המתלוננים השיבו כי אין צורך בכך.

החלטה להעמיד את הנילונה לדין על התנהגות שאינה הולמת - בכך שלא הציגה בפני מנהלי המשרד את העובדה שבכוונתה להגיש תובענה ייצוגית, כתובעת ייצוגית, כלפי לקוח של המשרד ובכך שלא הודיעה שהגישה התביעה הנ"ל. לאחר ההחלטה, פנתה הנילונה למתלוננים, התנצלה בפניהם וביקשה לעיין מחדש בהחלטה. בקשתה התקבלה והתיק נגזז. (החלטה מספר את 22/12)

דין משמעתי: חובת עורך הדין לדווח למעסיקו על עונש השעיה שהוטל עליו

עובדות התלונה הוגשה על-ידי היועצת המשפטית של משרד ממשלתי בו הועסק הנילון כעורך דין במחלקה המשפטית. לטענתה, הנילון לא דיווח למעסיקו כי הושעה מהלשכה והמשיך לעבוד במחלקה המשפטית בתקופת השעייתו.

הנילון השיב (א) מרגע שנמסר לו דבר השעייתו, הוא לא חתם על מסמך כל שהוא כעורך דין; (ב) העובדה כי לא דיווח למעבידו אודות ההשעיה, נבעה מטעות בשיקול דעת ומכל מקום, היא סוגיה שבתחום דיני העבודה, ואינה מהווה עבירה אתית; (ג) הגם שעבד במחלקה המשפטית של משרד הבינו והשיכון, הוא לא הועסק בה כעורך דין, אלא כמשפטן, העבודה שביצע בפועל הייתה של מתמחה, וההתקשרות הפורמאלית עימו הייתה למשרה של "עוזר אישי"; (ד) בעקבות המקרה הוא התפטר מעבודתו במשרד ומאז, חרף ניסיונותיו הרבים למצוא עבודה, הוא מובטל. העמדתו לדין משמעתי, תחסל את סיכויי למצוא בעתיד עבודה כל שהיא, בעיקר במגזר הציבורי.

החלטה להעמיד לדין משמעתי עורך דין חייב לגלות למעסיקו את דבר השעייתו. לעניין זה אין נפקא מינה מהו תוארו הפורמאלי במקום עבודתו, ומה הייתה מהות עבודתו בפועל. אי-גילוי זה מהווה, כשלעצמו, פגיעה בכבוד המקצוע, ומעשה שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין. (החלטה מספר את 350/11)

עכבון: דרישת המסמכים המעוכבים על-ידי הלקוח

שאלתא עורך הדין הפונה ייצג לקוחה בתובענה שהסתיימה בפסק דין. הלקוחה לא שילמה את מלוא שכר הטרחה ולכן הגיש כנגדה תביעה כספית. בד בבד הוא מעכב בידיו את מלוא המסמכים מכוח סעיף 88. כעת פונה אליו בא כוחה הנוכחי של הלקוחה, ומבקש לקבל את המסמכים שברשותו על מנת שתוכל להתגונן בפני תביעה זו.

החבר מבקש לדעת האם הוא חייב למסור המסמכים. לשיטתו, לא צריכה להיות חובה כזו שכן המסמכים אינם מבוקשים לשם טיפול בתיק אלא לצורך ההתגוננות כנגד התביעה שהוא עצמו הגיש. הוא מבין כי עליו יהיה למסור המסמכים במסגרת גילוי מסמכים, לכשינוהל התיק, אך בשלב זה הוא רוצה להשיג יתרון דיוני בכך שכתב ההגנה יוגש ללא עיין במסמכים.

החלטה זכות העיכבון מכוח הוראת סעיף 88 לחוק אינה מסתיימת עם הגשת התביעה, ונמשכת גם לאחריה ועד תום ההליכים בעניין זה. כל זאת בכפוף לכך שאין התנגשות בין זכות העיכבון לבין חובת הנאמנות כלפי הלקוח. במקרה דנן, וככל שהסיבה היחידה לבקשה למסירת המסמכים היא לשם ההתגוננות כנגד תביעת שכר הטרחה שהגיש הפונה, ואינה קשורה לצורך בהמשך הטיפול בתיק עצמו, אזי לא מתקיימת התנגשות כאמור.

והפונה רשאי להמשיך ולעכב המסמכים שבידיו. מובהר כי כל האמור לעיל הינו במישור דיני האתיקה, להבדיל מנושא סדרי הדין החלים בתובענה עצמה (לדוגמא גילוי ועיון במסמכים וכו'). (החלטה מספר את 39/12)

חובת הנאמנות ללקוח: טעות בית המשפט לטובת הלקוח

שאלתא עורך הדין הפונה מבקש לדעת כיצד עליו לנהוג כאשר החלטה שניתנה על-ידי ראש ההוצאה לפועל, לפיה לקוחתו זכאית לקבל מחצית מיתרת כספי תמורה ממכירת נכס, היא החלטה שגויה שכן לדעת הפונה לקוחתו אינה זכאית לקבל כל חלק מהתמורה. זאת כאשר הלקוחה עומדת על קבלת הכספים בהתאם להחלטה השגויה.

החלטה עורך דין חב חובת נאמנות ומסירות ללקוחתו ולפיקך, אינו רשאי לפעול כל פעולה הנוגדת האינטרס שלה או בניגוד לעמדתה ולכן הוא לא רשאי לנקוט צעדים כלשהם כדי לשנות את החלטתו השגויה (לדעתו) של ראש ההוצאה לפועל. עורך הדין רשאי להציג עמדתו לפני הלקוחה, ואם לא תקבל את דעתו הוא רשאי (אך לא חייב) להתפטר מהייצוג בשל חילוקי דעות באשר לטיפול. (החלטה מספר את 125/12)

כלל 11: קבלת טובת הנאה בעניין ששימש בו ככונס

עובדות הנילון שימש ככונס נכסים מטעם הבנק על דירה. המתלוננת רכשה את הדירה במסגרת הליך הכינוס. לטענתה, ולפי העתק קבלה שצירפה לתלונה, בנוסף למחיר הדירה היא שילמה לנילון עבור רישום הדירה. הנילון השיב שאת הכסף גבה מהמתלוננת בגין פעילותו כעורך דין לצורך רישום הדירה ולא לעניין תפקידו ככונס נכסים. לטענתו, הוא לא הפר את כלל 11 לכללי האתיקה שכן אין קשר בין פעולתו ככונס נכסים עד לחתימת הסכם המכר בגינו הוא זכאי לשכר ככונס נכסים, לבין פעולתו לרישום הדירה, לאחר חתימת ההסכם. עוד טוען הנילון להתיישנות האויל והתלונה הוגשה ארבע עשרה שנים מאז המקרה.

החלטה להעמיד לדין משמעת. הנילון הפר את כלל 11 האויל וגביית שכר טרחה מהמתלוננת עבור טיפול ברישום הדירה על שמה הינה טובת הנאה חומרית מעבר לשכר הטרחה לו הינו זכאי בגין פעולתו ככונס נכסים ואותו קיבל במסגרת הכספים שגבה במסגרת פעולתו ככונס. כמו כן, אין התיישנות בדין המשמעת. (החלטה מספר את 97/11)

משרד עורך הדין: שירות הודעות טלפוני

עובדות הפונה מלין על שירות הודעות למשרדי עורכי דין, שבו מגיעה פניה טלפונית לגורם המספק את השירות, שאחד מעובדיו משיב לפונה "משרד עורכי דין כך וכך" בשעה שהוא אינו משרד עורכי דין אלא נותן שירות הודעות טלפוני.

החלטה אין לאסור על עורכי דין את השימוש בשירות האמור. נותן שירות המענה הטלפוני אינו מתחזה לעורך דין, ואינו נותן שירות מקצועי. גם המענה האמור אינו מטעה, שכן אין הוראה שמי שאמון על קבלת שירות במשרד עורך הדין ישב דווקא במשרד.

אין בדברים אלה, כדי לפטור עורך דין מהחובה להעניק את שירותיו המקצועיים במשרד עורכי דין כמפורט בכלל 3 לכללי האתיקה ומהחובה שלמשרד עורכי דין תהיה כתובת. (החלטה מספר את 54/12)

ייחוד המקצוע: ייצוג עובדים בבית הדין לעבודה בידי מחלקה משפטית של הארגון

שאלתא האם הסתדרות המורים בישראל - ארגון עובדים המאגד את עובדי ההוראה והחינוך בישראל - רשומה כאגודה עותמנית והינה בעמדם של מלכ"ר רשאית לייצג את חברה על-ידי המחלקה המשפטית בבית דין לעבודה בתביעות אינדיבידואליות בנושא פגיעה בתנאי עבודתם ומעמדם?

החלטה אין מניעה שבכית הדין לעבודה, בהליך שבו מעורב חבר ארגון עובדים, בעניין עבודתו במקום העבודה בו פועל אותו ארגון, הוא יהיה מיוצג בידי "נציג שקבע ארגון העובדים", ואין מניעה שהנציג יהיה עורך דין חבר המחלקה המשפטית של אותו ארגון.

חשוב לציין שעורך הדין המייצג בנסיבות אלו צריך להציג עצמו כנציג של ארגון העובדים, שאסור לו לקבל שכר מהמיוצג, שעליו לקבל הרשאה מיוחדת לשם כך כקבוע בס' 43 לחוק בית הדין לעבודה, ושהוא או ארגון העובדים עצמו אינו מצוי בניגוד עניינים ביחס לעניין בו הוא מייצג. (החלטה את מספר 43/12)

עמותה המפנה חברים לעורך דין חיצוני

עובדות עמותה פרסמה שכל חבר בעמותה המעוניין לערוך צוואה, מוזמן לפנות למזכירות העמותה, אשר תקבע לו פגישה עם עורך דין, במשרדי העמותה או במשרדו של עורך הדין. עוד צוין בפרסום, בהקשר לתשלום בגין עריכת הצוואה (סכום של 400 ₪), כי "מזכיר בסכום נמוך במיוחד, שכן עריכת הצוואה היא שירות הניתן על ידי העמותה לחבריה בלבד". לפניית הוועדה השיבה העמותה כי היא אינה מקבלת תשלום עבור הפניה זאת לעורך הדין, וההתקשרות הינה במישרין בין עורך הדין לבין הלקוח, עורך הצוואה.

החלטה אם יוכח שהעמותה אינה מקבלת כל שכר, שעורך הדין אינו משלם עבור ההפניה לעמותה ושמדובר בהתחייבות חד צדדית לתת הנחה ללא תמורה למפנה וללא תשלום נוסף מצד הלקוח לעמותה, כי אז השירות עומד בהחלטת הוועד המרכזי שפורסמה ב-**אתיקה מקצועית** גליון 29 עמ' 4 (2009). (החלטה את מספר 92/12)

כיצד על עורך דין של חברה לפעול כאשר יש סכסוך בין בעלי המניות

שאלתא עורך הדין הפונה ייצג מזה שנים חברה פרטית שבה היו שלושה בעלי מניות, אחד מהם אחיו. לימים נתגלעו חילוקי דעות ביניהם ואחד מהם (המנהל בפועל את ענייני החברה) שלח מכתב התראה לחברים. הפונה שואל אם בנסיבות אלו יש באפשרותו לבקש להתפטר מתיק פלילי שבו הוא מייצג את החברה, ומקבל הוראות ממנהלה בפועל. שאלתו השנייה היא האם לאחר שיתפטר מהתיק הפלילי הוא רשאי לייצג אחד מבעלי המניות (את אחיו) בסכסוך ביניהם.

החלטה לגבי השאלה הראשונה: אם לדעת הפונה יש משבר אמון בינו לבין החברה או מי שמנהל אותה בפועל בנוגע לניהול התיק כי אז הוא רשאי לבקש מבית המשפט להתפטר מייצוג. כמוכן שאם המנהל בפועל מבקש ממנו כאמור הוא רשאי להיעתר לבקשה. בכל מקרה התפטרות במשפט פלילי כפופה לאישור בית המשפט. לגבי השאלה השנייה: הוא לא רשאי לייצג את אחד מבעלי המניות בסכסוך שבין בעלי המניות. כפי שכבר נקבע בעבר, עורך דין של חברה אינו יכול לייצג בעלי מניות בסכסוך פנימי ביניהם. (החלטה מספר את 105/12)

התבטאות עורך דין: בעת הבחירות ללשכה

עובדות לטענת המתלונן, בשעה שהמתין בתור על-מנת להצביע בבחירות האחרונות למוסדות הלשכה, הטיח לעברו הנילון, קבל עם ועדה, עלבונות, בין היתר במילים: "אתה אפס, אינך יודע לנסח משפט אחד בעברית, אתה לא במעמד שלי".

פניית הוועדה לנילון לקבל את תגובתו לא נענתה, אולם הנילון הגיש תלונה הודדית נגד המתלונן שבה ייחס לו את אותה התנהגות. קרי, כי המתלונן הטיח בו, באותו מעמד ובנוכחות עורכי דין רבים, ביטויים כגון "מושחת", "אתה והביטאון שלך מושחתים", "מושחתים ניצלתם את הביטאון לתעמולת בחירות" ו-"אני אקבור אותך".

החלטה לגנוז את שתי התלונות. מדובר בחילופי דברים חריפים בין חברים, בהקשר לבחירות ללשכה, וביום הבחירות. התבטאויות מעין אלו אינן יאות בין עורכי דין - ומקומן לא יכיר, גם לא בלהטה של מערכת בחירות. עם זאת, ספק הוא אם ההתבטאות המיוחסת לנילון מהווה הפרה של כללי האתיקה (ראו, **אתיקה מקצועית** 32 עמ' 1 (2009) "דבר יור" ועדת האתיקה הארצית - שלוש הערות על ענייני המקצוע").

הוראות כלל 26 לכללי האתיקה, הרלבנטיות לכאורה לענייננו, חלות על "עניין מקצועי", וחילופי דברים הנסבים על מערכת בחירות ללשכה, אינם בגדר עניין מקצועי. [החלטה מספר את 244/11]

התבטאות עורך דין: בכתבי טענות בבית משפט לענייני משפחה

עובדות הנילון הינו בא כוחו של בעלה של המתלוננת, כאשר בין השניים מתנהלים הליכים בבית משפט לענייני משפחה. לפני כשנה המתלוננת הלינה כנגד התבטאויותיו של הנילון בכתבי טענות, וכן במכתבים ששלח לכא כוחה. ועד המחוז החליט לגנוז את התלונה, ולנילון נשלח מכתב ובו נכתב "הרינו להביא לתשומת ליבך כי עליך לשמור על סגנון מכובד ומאופק".

כעת טוענת המתלוננת שגם לאחר החלטה זו המשיך הנילון להתבטא באופן פוגעני כלפיה. לדוגמא, כתב תביעה שבו כתב עליה נילון: "היא בשלה, רומסת כל חלקה טובה... ובעבור מה? בעבור בצע כסף?!?! בעבור מאהב או בגין הפרעות נפשיות כאלה ואחרות?!?!?" וכן "האישה, כשור זועם ברחובותיה של עיירה קטנה, בועטת ורומסת כל הנקרה בדרכה. אפילו בא כוחה המלומד והמונסה אינו מצליח לרסן את האישה ומותר לה להשתולל", וכן "במסגרת מסע הנוקם של האישה, אשר ככל הנראה סובלת ממשבר נפשי קשה או לחלופין מאוהבת בגבר זר...".

הנילון השיב שהדברים היו נחוצים במידה סבירה כדי להגן על האינטרסים של הלקוח, ולא נכתבו על מנת לקנטר גרידא. וכי מפאת כבודה של המתלוננת הוא לא יפרט את התנהלותה של המתלוננת בבית המשפט.

החלטה לגנוז את התלונה עם הערה. הביטויים בהם השתמש עורך הדין כלפי המתלוננת אינם מגיעים לדרגה המצדיקה העמדה לדיון, מה גם שהדברים נכתבו בכתבי בי דין שהוגשו לבית המשפט לענייני משפחה, שם חל ממילא חסיון כללי על מסמכי בית המשפט. [החלטה מספר את 312/11]

התבטאות עורך דין: כלפי הצד שכנגד

עובדות התלונה עוסקת בשתי התבטאויות של הנילונה כלפי המתלונן, הראשונה מהן במהלך ישיבה במשרד מבקר המדינה, לפרוטוקול, לפיה נקט המתלונן ב"תופעות שלא מביישות את המאפיינה" והשנייה בתגובה שנמסרה לוועדת האתיקה המחוזית ביחס לתלונה, לפיה נקט המתלונן ב"שיטות של עולם תחתון".

הנילונה אינה מכחישה את עצם האמירה ומסבירה שדבריה התייחסו באופן ברור ומובהק למעשה מסוים שביצע המתלונן כלפי הלקוח שלה וכי מדובר באמירה ממוקדת, עניינית ומבוססת. עוד הסבירה שמבקר המדינה שניהל את הישיבה לא העיר לה על דבריה ומכאן שההתבטאות בהקשר בו נאמרה אכן הייתה הולמת. הוועדה הציעה לנילונה לחזור בה מההתבטאויות ולהתנצל בפני המתלונן. לאחר זמן מה שלחה הנילונה מכתב התנצלות אל המתלונן אלא שזה לא ראה בכך משום התנצלות אמיתית.

החלטה לגנוז את התלונה עם הערה. ההתבטאויות אינן עומדות בסטנדרט הנדרש לפי כלל 33 לכללי האתיקה. מדובר בהתבטאות בגרעין הקשה של עבודת עורך דין, בו נדרש עורך דין לאיפוק מרבי. אך לנוכח התנצלותה של הנילונה ולנוכח עמדתה כי די בהתנצלות במקרה זה, מצאה הוועדה לגנוז התלונה. הוועדה לא עשתה כך מבלי לעיין היטב בעמדת המתלונן ואין בכך כדי להכשיר סוג כזה של התבטאויות. [החלטה מספר את 320/10]

ניגוד עניינים: ייצוג צדדים מנוגדים במקביל ללא הסכמתם

הנילון מייצג באופן קבוע שתי אחיות המתגוררות בשכנות, ובין היתר כנגד נציגות הבית המשותף בו הינן מתגוררות (המתלונן) אף הוא צד לסכסוך. בעודו מייצג את האחיות, החל הנילון לייצג גם את נציגות הבית המשותף באותם נושאים. יצוין כי האחיות כיהנו בשנת 2010 בתורנות כ"נציגות ממונה" של הבית המשותף. המתלונן מביא דוגמאות למספר תיקים שבהם האחיות ונציגות הבית המשותף הינם משני צדי המתרס. המתלונן ביקש כי ועדת האתיקה המחוזית תורה לנילון לחדול לאלתר מייצוג נציגות הבית המשותף. המתלונן הודיע לוועדה שניתן צו מניעה זמני האוסר על הנציגות להעסיק את הנילון בשל חשש לניגוד עניינים

ובשל העובדה שהאסיפה הכללית לא אישרה את העסקתו. למרות שכבר אין ייצוג מקביל, הוא עומד על תלונתו. הנילון מודה שבמשך תקופה מסוימת ייצג את האחיות וכן את נציגות הבית המשותף (בתקופת ה"תורנות" של האחיות ברטציה), אשר עומדות משני צדי המתרגם בהליכים שונים. אך המתלונן מנע את ייצוג הנציגות על ידי הנילון והנילון הוחלף על ידי עורכת דין אחרת.

החלטה להעמיד לדין משמעתית בגין ייצוג בניגוד עניינים. [החלטה מספר את 261/11]

עורכי דין בשירות המדינה: חתימה על מסמך משפטי ללא שימוש בתואר עו"ד

עובדות לטענת המתלונן, עורכי דין בשירות המדינה חותמים על מסמכים ללא ציון תוארם כעו"ד וזאת בניגוד לכלל 2(ב) לכללי הפרסומת לפיו חובה על כל עורך דין לציין את שמו ואת דבר היותו עורך דין בקשר לעבודתו המקצועית. היועץ המשפטי השיב לוועדה כי עמדת שירות המדינה מזה שנים רבות, עוד לפני כללי הפרסומת, הייתה ועודנה שהחובה אינה חלה על בעל תפקיד בשירות המדינה אשר תואר תפקידו מצביע על היותו עורך דין. לדוגמא, "פרקליט המחוז", או "סגן בכיר לפרקליט מחוז". הואיל ובמקרים כאלו אין חשש להטעיה.

החלטה כלל 2(ב) לכללי הפרסומת החל על כל עורכי הדין קובע חובת ציון התואר עורך דין בכל הקשור לעבודתם המקצועית. הוצגה בפנינו עמדת היועמ"ש, לפיה החובה האמורה לא חלה על עורכי הדין הפועלים ככאי כוח מטעם פרקליטות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, מן הטעם שאין בכך הטעיה. לאחר שעיינה בדבר, הוועדה אינה מקבלת עמדה זו. אולם, לאור העובדה שמדובר בפרקטיקה רבת שנים שקדמה לכללי הפרסומת, מצאנו שלא להידרש לעניין יותר מן האמור בהחלטה זו. יחד עם זאת, אנו ממליצים לכל מי שנושא בתואר עו"ד ומשמש בתפקיד משפטי בשירות המדינה להוסיף את התואר עו"ד בנוסף על תיאור התפקיד. [החלטה מספר את 11/353]

דין משמעתית:

טיפול בתלונה הנוגעת להפעלת תפקיד במערך הדין המשמעתית

עובדות ועדת אתיקה מחוזית החליטה על העמדה לדין משמעתית של המתלונן בגין שורה של עבירות. למתלונן ארבע תלונות כנגד הנילון הוא יו"ר ועדת האתיקה המחוזית האמורה. הראשונה, הדלפת תוכן הקובלנה ונספחיה לעיתונות שכן שישה ימים לאחר ההחלטה להעמידו לדין משמעתית פורסמה כתבה גדולה ובה ציטוטים מכתב הקובלנה. התלונה השנייה נוגעת לעובדה שפרקליט ועדת האתיקה המחוזית הוא שהשיב למכתב התלונה ששיגר המתלונן לנילון בעקבות פרסום הכתבה. המתלונן מבקש לראות בשימוש בשירות פרקליט הוועדה למשלוח מכתב תגובה ביחס לתלונה שהוגשה כלפי הנילון באופן אישי משום עבירת משמעת וקבלת טובת הנאה שכן מדובר בטיפול בעניין אישי של יו"ר הוועדה. התלונה השלישית עוסקת במכתבו התגובה של פרקליט האתיקה המהווה לטענת המתלונן משום איום פסול שכן נאמר בו שיש באיומים שהשמיע המתלונן כלפי יו"ר הוועדה כדי להוות עילה להעמדה לדין משמעתית. התלונה הרביעית נוגעת לנגוד עניינים פסול בו היה מצוי יו"ר הוועדה כאשר השתתף ואף ניהל את דיון ועדת האתיקה שדנה במכתב המתלונן ובאפשרות להעמידו לדין משמעתית בגין מכתב זה. לטענתו, הנילון היה מנוע מלהשתתף בדיון לנוכח מעורבותו והיותו בעל עניין. הנילון השיב לעניין התלונה הראשונה כי משהוגשה קובלנה לבית הדין המשמעתית, הדיון בה הוא פומבי והקובלנה ניתנת לפרסום. לעניין התלונה השנייה השיב שתגובה למכתבי איום כלפי בעל תפקיד במערך הדין המשמעתית בנוגע למילוי תפקידו אינה "עניין אישי" וכי תפקידה של מערכת הדין המשמעתית הוא לתת גיבוי לנציגיה הפועלים במסגרת תפקידם הציבורי. לגבי התלונה השלישית הנוגעת לתוכן מכתב התגובה של פרקליט הוועדה הרי שמכתב זה רק הבהיר את עמדתה העקרונית של הוועדה לראות בהתראות ואיומים שהתרה המתלונן משום עבירת משמעת לכאורה. לעניין התלונה הרביעית לגבי ניגוד העניינים השיב הנילון שלעמדתו ניגוד עניינים בשל עניין אישי הוא עניין שיש למי מחברי ועדת האתיקה בקשר לעניין שטופל במשרד הפרטי. אך כאשר הוועדה מטפלת בתלונה הנוגעת למילוי התפקיד אין לראות בכל עניין אישי. אחרת יוכלו הנילונים לפסול את מי שמטפל בעניינים.

החלטה לגנוז את התלונה על כל רכיביה. בעניין פרסום הקובלנה הראשונה ונספחיה - הוחלט לקבל עמדתו של הנילוך ייגזז בהעדר עבירה. אשר לתלונה השנייה הנוגעת לשימוש בשירותי פרקליט הוועדה - ייגזז בהעדר עבירה.

אשר לתלונה השלישית הנוגעת לתוכן מכתב התגובה של פרקליט הוועדה - כשלעצמו, תוכן המכתב אינו בגדר איום אלא בגדר סמכויות הוועדה לפתרון בעיה שהובאה בפניה בדרך של התנצלות. אשר לתלונה הרביעית לגבי ניגוד העניינים - מן הראוי שוועדה הסבורה שעו"ד כלשהו פגע במי מבעלי התפקידים שלה לא תדון בעניין זה בעצמה אלא תעביר לוועדה אחרת, וממילא לא תכתוב מכתב בעניין בו היא מצויה בניגוד עניינים. אלא שהפגם הוא לכל היותר בעל אופי מנהלי ולא אתי ועל כן יש לגנוז את הפניה בעניין זה.

מאז הוגשה התלונה, התקבל בוועדות האתיקה נוהל טיפול בתלונות על-ידי ועדות האתיקה (ניגוד עניינים) לפיו ועדת אתיקה אינה צריכה לדון בתלונה שמגיש מי מחבריה או שמוגשת נגד מי מחבריה. ועדות האתיקה פועלות לפי הנוהל. (החלטה מספר את 401/11)

הערת העורכת נוהל טיפול בתלונות על-ידי ועדות האתיקה (ניגוד עניינים), תשע"א-2011 פורסם ב- **אתיקה מקצועית** 42 עמ' 2 (2011).

התמחות: הצגת נתונים לא נכונים בבקשה להתמחות

עובדות המתלונן הוא מאמנו של הנילוך. לדבריו, הוברר כי במסגרת הליכי הקבלה להתמחות הציג הנילוך מצג שווא, לפיו למד משפטים באוניברסיטה מסוימת, שעה שלאמיתו של דבר למד במכללה מסוימת. לתלונה צורפו קורות החיים ששלח הנילוך, ובהם נכתב הפרט הכוזב. המתלונן עימת את הנילוך עם הנילוך, והנילוך הודה בכך והצר על כך. ללא כל קשר, הפסיק הנילוך את התמחותו מטעמי בריאות. הנילוך מודה במיוחד לו ומצר על התנהגותו. לדבריו, עשה כן כי חשש שלא ימצא מקום להתמחות.

החלטה הצגת נתונים מהותיים לא נכונים כמו מוסד הלימוד במסגרת קבלה להתמחות מהווה התנהגות בלתי הולמת לכאורה, ואם היא נמשכת לאחר תחילת ההתמחות, היא מקימה סמכות להעמדה לדין. בנסיבות המקרה, לנוכח העובדה שהנילוך הודה, שבפני ועדת התמחות הציג הנתונים כהווייתם ושלפי שעה הפסיק התמחותו, מצאנו במקרה זה לגנוז התיק עם הערה בדבר הפסול האמור. (החלטה מספר את 21/33)

כלל 25: האם חל על פנייה לעובדי גוף ציבורי שהוא בעל דין

שאלתא הפונה, יועץ משפטי של עירייה, מתאר תופעה לפיה עורכי דין המייצגים תובעים בהליך משפטי פונים ישירות לעובדי עירייה ולנבחרי ציבור בכתב ובע"פ ומבקשים פרטים, עובדות או עמדות בנושאים המתבררים בהליך המשפטי. ביודעם שהעירייה מיוצגת, ללא פנייה לב"כ העירייה וללא קבלת רשותו לפניות ישירות כאמור.

ומכאן הפנייה אל הוועדה בבקשה שתבחר שהאיסור הקבוע בכלל 25 חל גם על פניה לעובדי עירייה ועל פניה לחבר מועצת עירייה, לרבות חבר מועצה המשמש גם כחבר הנהלת העירייה ומחזיק תיק, כאשר העירייה היא הצד שכנגד ומיוצגת על ידי יועצה המשפטי או מי מטעמו.

החלטה כלל 25 ידוע ומוכר היטב ולא מוכחני שיש תופעה של התעלמות גורפת ממנו. לא ניתן להוציא הנחיה כללית, שתחול על כל מקרה של פנית עורכי דין לגורם מעובדי העירייה או נציגי ציבור בעירייה. כל מקרה כאמור יחייב התייחסות ספציפית לגופם של דברים, שכן כל פניה ונסיבותיה. (החלטה מספר את 11/21)